

ЛІНГВОАНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ / ВИКЛАДАЧІВ-ФІЛОЛОГІВ

Петришина Ольга Ігорівна

Забезпечення якості вищої освіти в Україні — основне завдання, з яким корелюють усі інновації, запроваджені в галузі впродовж останніх років. Розробники освітніх програм підготовки майбутніх учителів / викладачів української мови та літератури враховують світові тенденції, суспільні запити, вимоги ринку праці, стейкхолдерів і, безумовно, користувачів освітніх послуг. У Національній рамці кваліфікацій поки що не запропоновано опису стандартів вищої освіти за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» на основі професійних стандартів, де містилися би вимоги до власне педагогічних компетентностей і вимоги до сертифікації здобувачів вищої освіти, однак закономірно, що підготовка майбутніх магістрів-філологів спрямована на формування та розвиток у них інтегральних, загальних та фахових компетентностей. І в обов'язковому, і у вибірковому компонентах освітньо-професійних програм (темах, навчальних дисциплінах, курсових проєктах), за якими здійснюється підготовка майбутніх філологів, передбачено різні види навчальних діяльностей над частковим або комплексним аналізом тексту як системним тематично-структурним утворенням. У цьому сенсі особливої значущості набувають концептуально-культурологічний, комунікативно-когнітивний, дискурсний підходи до інтерпретації творів словесності. Цілісне уявлення про художній текст як найбільш складний з погляду творення та осмислення феномен словесної творчості, а також уміння і навички його комплексної інтерпретації передбачає навчальна дисципліна «Лінгвоаналіз художнього тексту», що завершує та узагальнює теоретичні відомості циклу мовознавчих і літературознавчих курсів й усі попередні освітні діяльності.

Лінгводидактичні аспекти проблем лінгвоаналізу художнього тексту глибоко опрацьовані українськими та зарубіжними науковцями. Так, розроблено концепції природи художнього мовлення і його сприйняття (М. Бахтін, Л. Виготський, В. Виноградов, В. Жирмунський, О. Копач, І. Кошелівець, К. Леві-Стросс, О. Потебня, Б. Томашевський, І. Франко, Ю. Шевельов, Р. Якобсон); лінгвістичні теорії вибору, осмислення та інтерпретації художнього тексту, зокрема закономірності функціонування мови та реалізації її естетичної функції в художньому стилі (Н. Арутюнова, М. Бахтін, Г. Башляр, О. Білецький, В. Виноградов, Г. Винокур, П. Гіро, С. Єрмоленко, І. Кошелівець, М. Коцюбинська, Л. Мацько, В. Мельничайко, Л. Невідомська, Р. Піхманець, Г. Сивокінь, А. Ситченко, Н. Сологуб, М. Фослер, І. Франко, В. Чабаненко, М. Шанський, Ю. Шевельов, Д. Шмельов, Н. Шляхова, Л. Щерба та ін.).

У методичних дослідженнях запропоновано різні підходи до роботи з текстовим матеріалом. Так, мовному аналізу як активному методу навчання мови та науково-навчальній діяльності; створенню учнями / студентами власних висловлювань на основі знайомства з поняттями лінгвістики тексту; системному підходу в роботі над розвитком зв'язного мовлення; використанню аналізу текстового матеріалу в

процесі створення власних висловлювань; застосуванню прийомів лінгвоаналізу художнього тексту у формуванні умінь та навичок майбутніх учителів; розробці вправ, спрямованих на розвиток умінь і навичок роботи з текстом, у т. ч. художнім, та іншим аспектам присвятили праці Т. Беценко, О. Біляєв, Ю. Бондаренко, І. Борисик, М. Вашуленко, Є. Голобородько, Ю. Горідько, Є. Дмитровський, Т. Єщенко, А. Загнітко, І. Ковалик, І. Кочан, О. Кравчук, М. Крупа, О. Маленко, Л. Мацько, В. Мельничайко, Н. Миронюк, М. Непийвода, Е. Палихата, М. Пентилюк, М. Плющ, С. Помирча, Л. Рожило, К. Фролова та інші вчені.

Водночас педагогікою вироблено низку теоретичних концепцій, підходів до обґрунтування проблеми професійної компетентності фахівців різних галузей. Теоретико-методологічні засади компетентнісного підходу, зокрема поняття професійної компетентності майбутнього педагога-філолога, висвітлено у працях відомих лінгводидактів: З. Бакум, Н. Бондаренко, Н. Голуб, О. Горошкіної, Г. Дідук-Ступ'як, Т. Донченко, В. Дороз, О. Караман, С. Карамана, О. Копусь, І. Кучеренко, Л. Мамчур, Н. Мордовцевої, А. Нікітіної, В. Новосолової, С. Омельчука, Н. Остапенко, М. Пентилюк, О. Пометун, А. Попович, Л. Попової, Л. Рускуліс, О. Семеног, Т. Симоненко, І. Хом'яка, Г. Шелехової та ін.

За визначенням Н. Голуб, «компетентність як синтетичний термін поєднує в собі готовність до цілевизначення, планування, дій, оцінювання й рефлексії, що у процесі вияву її передбачає реалізацію таких дій: зрозуміти, продемонструвати, оцінити, застосувати, використати, довести, сприяти, обрати, обґрунтувати, побудувати, розвинути» [2, с. 5]. Актуалізуючи компетентнісний підхід, М. Пентилюк не применшує значущості інших: особистісно і діяльнісно зорієнтованого, когнітивно-комунікативного, функційно-стилістичного тощо і розглядає їх у тісній взаємодії [6, с. 2]. Загалом наукове тлумачення компетентності майбутнього фахівця зводиться до осмислення його професійних і особистісних якостей (системних / інтегральних / узагальнених), а також досвіду, рівень яких достатній для здійснення професійної діяльності. О. Горошкіна зазначає: «Упровадження компетентнісного підходу в сучасний освітній процес зумовлює посилення прикладного характеру мовної освіти, що уможливорює використання теоретичних знань як практичного засобу розв'язання проблем, застосування досвіду успішних дій у конкретних ситуаціях, переорієнтування з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі» [3, с. 24]. Підготовка майбутнього філолога на засадах компетентнісного підходу передбачає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток інтегральних, загальних і предметних (фахових) компетентностей. Останні полягають у підготовленості до самостійного виконання конкретних видів діяльності; вміння вирішувати типові професійні завдання та оцінювати результати своєї праці; здатності самостійно здобувати нові знання і вміння за фахом.

Навчальна дисципліна «Лінгвоаналіз художнього тексту» в педагогічних закладах вищої освіти має на меті не тільки поглибити азнання студентів-філологів, одержані під час вивчення лінгвістичних і літературознавчих дисциплін, а й виробити у майбутніх вчителів / викладачів української мови та літератури стійкі навички комплексного лінгвістичного аналізу художнього тексту для цілісного сприймання його як феномена словесної творчості, оволодіти прийомами залучення школярів до творчої та дослідницької діяльності в роботі над художнім текстом і здійс-

нення виховного впливу на учнів через реалізацію естетичної функції художнього слова [1, с. 50]. Традиційні та інноваційні, зокрема цифрові технології навчання дозволяють виявити, виміряти й оцінити рівень сформованості знань, умінь і навичок студентів. Дисципліна «Лінгвоаналіз художнього тексту» спрямована на формування у майбутніх учителів / викладачів-словесників інтегральної програмної компетентності — здатності розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності чи навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Актуальність методики навчання філологічних дисциплін, зокрема мовознавчих, на основі аналізу тексту і текстотворення є беззаперечною. Розвиток компетентної, гармонійної мовної особистості передбачає її готовність до аналізу художнього тексту, актуалізацію рецептивної та продуктивної мовленнєвої діяльності через використання різноманітних стилістичних засобів. Аналітична текстова робота в ідеалі зумовлює прагнення зрозуміти певні закони, алгоритми, закономірності, які існують в мові. Це породжує потребу / звичку уважного, осмисленого читання художнього тексту, яке передбачає відчуття настрою, часопростору, розуміння образів, створених автором і втілених у конкретній мовній формулі. В. Мельничайко слушно зазначав: «Повне розуміння художнього тексту — справа непроста і далеко не всім доступна. Часто після першого читання досягається лише загальне сприймання того, про що йдеться у творі (перший рівень розуміння) Вдумливе, повільне, часто повторне читання дозволяє зрозуміти хід думки автора, смислові зв'язки тексту, його ідейне спрямування (другий рівень розуміння). Третій (розуміння того, якими засобами досягає автор своєї мети) та четвертий (усвідомлення головної думки тексту, навіть тоді, коли вона словесно не сформульована, а подана в підтексті) рівні не можуть бути досягнуті без докладного аналізу тексту в т. ч. його мовного оформлення, без інтерпретації виявлених фактів» [9, с. 34–35].

Вважаємо, що осмислений, фахово обґрунтований аналіз феноменів художньої словесності розширює інтегральну і загальну компетентності студентів-філологів і, головне, формує фахові. Під час вивчення курсу «Лінгвоаналіз художнього тексту» пропонуємо магістрантам ознайомитись із силабусом, робочою програмою курсу, критеріями оцінювання, компетентностями, навчальним контентом, представленим у двох розділах: «Лінгвістичний аналіз художнього тексту як наукова галузь і навчальна дисципліна» і «Методологія лінгвоаналізу художнього тексту як системи словесних образів». Перший розділ містить теоретичний і практичний матеріал із галузі лінгвістики тексту, який розкриває інтегральний підхід до інтерпретації художнього тексту в аспекті поєднання лінгвістики, культурології, літературознавства, історії літератури тощо, критерії відбору художньої словесності для фахової інтерпретації, класичні та інноваційні підходи до аналізу творів словесності. Другий розділ прикладний і спрямований на оволодіння майбутніми вчителями / викладачами української словесності відомостями про структуру, організацію художнього тексту, методиками його часткового, вибіркового, комплексного аналізу.

З метою досягнення успішних освітніх цілей у підготовці майбутніх учителів / викладачів української мови та літератури розробники освітньо-професійних програм, викладачі використовують популярну таксономію Блума [9], яка на основі

системи впорядкованих педагогічних цілей дозволяє корелювати компетентності із програмними результатами. Використовуючи зазначену концепцію під час вивчення вказаної дисципліни, розрізняємо такі цілі навчання: когнітивні; цілі формування емоційно-особистісного ставлення до навколишнього світу; цілі психомоторної ділянки.

Відправною точкою цілей когнітивної сфери є запам'ятовування та відтворення вивченого матеріалу про художній стиль, текст, його ознаки і різновиди (жанри), способи творення, мовні засоби, типи аналізу тощо, що веде до вирішення навчальних проблем, коли потрібно переосмислити знання, будувати їх нові сполучення з попередньо вивченими ідеями, методами, процедурами (способами дій), включаючи створення нового (наприклад, обирати з арсеналу відомих різновидів аналізу доречний для пропонованого тексту; застосовувати ті чи інші етапи лінгвоаналізу, розуміючи специфіку текстового матеріалу й ін.). Когнітивні цілі дисципліни «Лінгвоаналіз художнього тексту», представлені в силабусі, навчальній програмі, підручниках, методичних рекомендаціях, передбачають запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу на репродуктивному, реконструктивному і творчому рівнях.

Під час опрацювання дисципліни значущості набувають цілі емоційно-ціннісної сфери. Художній текст, його читання, осмислення, аналіз найбільше формує емоційно-особистісне ставлення до світу (людей, явищ, взаємодій) і, головне, ціннісні орієнтири. Процес формування цінностей має свої взаємозв'язки, етапи, алгоритми: сприйняття, фіксація, розуміння системності, інтерес до їх засвоєння, реалізація, активний прояв через особистісний вибір й ін. У цьому контексті основними навчальними цілями вважаємо: формування читацьких і поведінкових інтересів, схильностей; переживання певних почуттів через вдумливі читання та інтерпретацію; перенесення почуттєвої сфери художнього світу в реальний у сенсі ставлення до одвічних проблем; розуміння власних і чужих емоцій, специфіки їхнього прояву тощо.

Психомоторна сфера охоплює цілі, пов'язані з формуванням різних видів маніпулятивної діяльності, зокрема читання (первинне, повторне, багаторазове), фіксацію однотипних мовних одиниць (спільнокореневих лексем, синонімії, одиниць, що формують тематичне поле тощо), орієнтування в тексті через цитування, ілюстрування певних теоретичних міркувань, передавання експресивності художнього тексту за допомогою декламування, акторського читання в ролях тощо.

Системний підхід до формулювання навчальних цілей когнітивної групи під час вивчення дисципліни «Лінгвоаналіз художнього тексту» виражають такі шість елементів засвоєння (елементи таксономії Блума): знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання [10]. І хоча назва дисципліни, здавалося б, передбачає акцентування уваги на четвертому елементі, освітній процес засвідчує значущість усіх в сукупності і взаємозв'язаності.

Завданнями, спрямованими на формування знання (запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу) з дисципліни, вважаємо такі: *Пояснити значення суміжних термінів «тема» і «художня ідея тексту». Визначити особливості авторської модальності і способів її вираження в художньому тексті. Описати, як і чому мовні одиниці інших стилів впливають на увиразнення художнього задуму,*

ідеї. Назвати чинники, які необхідно враховувати під час формування цілісного уявлення про образ автора.

Розуміння магістрант виявляє, коли демонструє наступність між попередньо вивченим і новим матеріалом, інтерпретує відомості з лінгвоаналізу, а також суміжних дисциплін — теорії літератури, лінгвістики тексту, стилістики тощо. Завданнями, що демонструють спрямованість на розуміння, є: *Назвіть, на основі яких критеріїв відібрано зразки художньої словесності для лінгвоаналізу? Схарактеризуйте модель адресата-читача, на якого вони зорієнтовані. Класифікуйте типологію лінгвоаналізу художніх текстів і підходи, взяті за основу розрізнення. Поясніть стилістичну роль просторічних одиниць у феноменах словесної творчості.*

Застосування розуміємо як здатність використовувати вивчений теоретичний матеріал у змінних навчальних (професійних) ситуаціях. Доречними в контексті лінгвоаналізу художнього тексту є, на нашу думку, такі завдання і вправи на застосування: *Які графічні засоби реалізації образу автора використано в поданих текстах? Прокоментуйте доцільність їхнього використання. Виберіть і застосуйте доречні методи лінгвоаналізу запропонованого тексту. Визначте художню ідею поезії Б. Олійника «Стою на землі». Знайдіть у ній терміни й професіоналізми. Запишіть тематичні поля, тлумачення ключових слів, синонімічні ряди в запропонованому тексті.*

Закономірно, що аналіз як основна навчальна мета дисципліни спрямований на інтерпретування та осмислення змісту і форми феномена художньої творчості, цілісності задуму, художньої ідеї, використаних виражальних засобів. Тож завдання цього типу найбільш численні в нашій практиці, як-от: *Виконайте аналіз лексико-фразеологічних засобів. Обґрунтуйте специфіку алегоричних образів і їх мовної реалізації у тексті. Вмотивуйте значущість позатекстових факторів, які, на вашу думку, потрібно обов'язково врахувати для цілісного, точного сприймання образу автора і художньої ідеї поезії в прозі О. Кобилянської «Рожі». Порівняйте виражальний потенціал займенників у запропонованих текстах.*

Синтез у лінгвоаналізі художнього тексту дозволяє поєднувати різні підходи, шляхи інтерпретації, відомості з літературознавчих і мовознавчих дисциплін, попередні навички роботи з текстом і нові діяльності, актуалізовані в процесі вивчення дисципліни; врешті здобувач продукує цілісне системне утворення — здійснений самотужки комплексний / частковий / вибірковий лінгвоаналіз або алгоритм (схему, таблицю, презентацію тощо) його проведення. Прикладами завдань для синтетичних результатів навчання є: *Виявити і сформулювати труднощі, які виникають в аналізі виражального потенціалу синтаксичних одиниць у художньому тексті. Запропонувати презентацію моделі образу автора. Узагальнити ознаки ідіостилію М. Коцюбинського на основі детального лінгвоаналізу запропонованих новел. Організувати роботу групи з лінгвоаналізу запропонованого вами художнього тексту за розробленою схемою.*

Врешті оцінювання передбачає здатність здобувачів пояснювати значення кожної мовної одиниці зокрема і в сукупності за рівнями для розуміння художнього тексту, формулювання художньої ідеї; обґрунтовувати власні міркування, наприклад, щодо індивідуальної манери письма автора, особливостей авторського осмислення певних тем, доцільності вибору конкретних жанрових форм; оцінювати зміст

і структуру навчального і текстового матеріалу, його цінність для досягнення очікуваних навчальної мети, програмних результатів, формування компетентностей тощо.

Під час практичних занять магістранти знайомляться зі зразками багаторівневого, часткового, вибіркового та ін. видів лінгвоаналізу художніх текстів, аналізують окремі аспекти запропонованих і самостійно вибраних феноменів словесної творчості, на основі лінгводидактичного алгоритму їх комплексно інтерпретують, обґрунтовують різні підходи до наукового осмислення, самостійно досліджують твори художньої словесності, виявляючи їхній естетичний, виховний потенціал. Так, здобувачам запропоновано самостійно проаналізувати «Баладу розплющених дитячих очей» І. Драча, зокрема сформулювати тему і художню ідею, дослідити предметно-логічний та емоційно-експресивний аспекти змістової структури тексту, визначити мовні засоби композиційної організації. Магістранти обґрунтовують експресивно-естетичні можливості лексико-семантичного і фонетичного рівнів у вірші М. Вінграновського «Перша колискова», виявляють експресивно-естетичні функції звукопису у віршах М. Устияновича «Осінь» та Ю. Федьковича «Дезертир», коментують використання звукопису і займенників як засобів художньої виразності у віршах В. Симоненка «Я...» та М. Соколян «Я? Незрячий дух-приблуда», з'ясовують експресивно-естетичну навантаженість морфологічного, синтаксичного і метричного рівнів мови вірша І. Франка «Якби ти знав, як много важить слово...». Під час роботи з прозовими текстами пропонуємо сформулювати художню ідею новели О. Кобилянської «Аристократка» і вмотивувати її через визначення тематичних полів, тематичної сітки тощо.

Засадничими принципами, покладеними в основу використовуваних вправ і завдань з лінгвоаналізу художнього тексту, є такі: 1) системності, послідовності; 2) подолання психологічних, фахових, індивідуальних читацьких труднощів і застережень під час сприйняття художнього тексту; 3) розуміння текстового матеріалу на рівні прямих і переносних значень одиниць різних мовних рівнів, цілісне розуміння сенсу і художньої вартості тексту; 4) активування різних видів мисленнево-мовленнєвої діяльності, операцій; 5) забезпечення читацької активності здобувачів.

Системна роботи над лінгвоаналізом художнього тексту корелює із передбаченою в освітньо-професійній програмі загальною компетентністю «Синтез та аналіз»: здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів і явищ у галузях лінгвістики та літературознавства, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Звісно, всі види навчальних діяльностей зорієнтовані на двосторонню природу тексту — як продукту і процесу мовленнєво-мисленнєвої діяльності. З одного боку, дисципліна опирається на знання здобувачів про категоріальні ознаки тексту, види, одиниці, способи членування тексту, виражальний потенціал, розгортання художньої ідеї через конкретні пропозиції тощо. З іншого — вона орієнтована на формування знань про способи, алгоритми роботи з художнім текстом, діяльності, які формують вміння зіставляти, прогнозувати, відбирати типи інтерпретацій, адекватні змісту, оцінювати художні якості тексту, трансформувати, навіть удосконалювати написане. З огляду на це використовуємо різні види роботи з художніми текстами.

Здобувачі визначають, від чого залежить художня вартість тексту, індивідуальна манера письма, наприклад, зіставляючи мову новел М. Коцюбинського, створених в різні періоди творчості, але дотичних тематично. Під час лінгвоаналізу художніх текстів Б.-І. Антонича, П. Воронька, М. Драй-Хмари, І. Драча, Л. Костенко, Б. Олійника, В. Симоненка, В. Стуса та інших поетів магістранти визначають прикмети ідіостилю українських письменників ХХ ст. Так формуються науководослідницькі навички здобувачів, зокрема здатність формулювати нові гіпотези і вирішувати наукові завдання в лінгвістиці та літературознавстві, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного і літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці. З цією метою організуємо роботу із феноменами словесності різних епох, актуалізуємо історично-лінгвістичну підготовку, що дозволяє грамотно аналізувати художні тексти XVIII–XIX ст. в загальному українському культурному контексті. Наприклад, пропонуємо магістрантам самостійно визначити виражальний потенціал одиниць фонетичного рівня, можливості кількісного аналізу мови віршових творів М. Устияновича, Ю. Федьковича, І. Франка, Лесі Українки та інших українських поетів, що передбачені програмою з української літератури для закладів загальної середньої освіти, виконати лінгвістичний аналіз ронделя М. Боровка з огляду на жанрову своєрідність, проаналізувати мовну організацію новел В. Стефаніка «Ангел» і «Побожна».

Текстотворення, тобто «одягання» думок, асоціацій, міркувань у слова, яке сьогодні називають модним словом «сторітелінг», — це складний процес, що передбачає кілька тісно пов'язаних між собою етапів. Між ідеєю, підбором доречних мовних засобів, відповідним граматичним формулюванням, асоціативністю, метафоричністю мислення можна встановити відповідності з окремими мовними рівнями мови: лексикою, морфологією, синтаксисом, стилістикою тощо. Професійні компетентності майбутніх філологів базуються великою мірою на осмисленні художнього тексту як складного художнього смислового цілого. М. Крупа щодо цього доречно зазначила: «Лінгвістичний аналіз не руйнує цілісності художнього тексту і цілісності його сприйняття. Але він дозволяє бачити естетичне ціле таким, яким його творив і хотів, щоб його власне таким сприймали, автор. Тому й ключі до розуміння його задуму — у системі мовно-художніх засобів твору. Тому й глибинне прочитання, лінгвоаналіз чи інтерпретація художнього тексту — прерогатива фахівців-філологів [4, с. 20–21]. Здобувачі крок за кроком простежують динаміку оригінальної мовної діяльності — від задуму до феномена словесної творчості. Водночас мають можливість оцінити пресупозицію, специфіку реалізації задуму в певній жанровій формі, особливості манери письма, образу автора. У такий спосіб розвивається мовне чуття, словесна інтуїція, творчість здобувачів, які, врешті, вдосконалюють навички самостійного текстотворення.

Магістранти виявляють неабиякий інтерес до творчого осмислення художнього тексту: членування, трансформації, власного художнього текстотворення за пропонуванним початком, за аналогією тощо. Для цього пропонуємо вправи над незнайомими текстами без будь-якого графічного структурування — розділових знаків, рубрикації, абзаців, заголовків й ін. Доречними видаються вправи, які сприяють формуванню умінь і навичок реалізовувати засадничі текстові категорії (інформа-

тивність, змістова цілісність, завершеність, зв'язність, членованість, адресність): на трансформування тексту за певним алгоритмом, формулювання заголовків, текстотворення на основі базових метафор, тематичних полів (сітки), творення засобів міжфразового зв'язку, на вибір необхідних мовних засобів для зв'язку, частин запропонованого тексту або створення самостійно текстового фрагмента на основі аналізованого; вправи на визначення функціонально-сміслового типу мовлення (розповіді, опису, міркування) та його значення у вираженні художньої ідеї; вправи, які розкривають особливості вживання мовних одиниць в ідіостилі конкретного автора, образотворчі можливості окремих частин мови і членів речення; вправи на виявлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової інформації.

Дисципліна «Лінгвоаналіз художнього тексту» загалом синтезує практичні та наукові завдання викладання української мови в закладах освіти різних рівнів: магістранти на практиці засвоюють механізм інтерпретації феноменів словесної творчості, виробляють методику, алгоритм інтерпретаційних дій, усвідомлюють, що різноманітні мовні засоби, які вживаються у спілкуванні, утворюють складну гармонійну систему, що мова як система живе, розвивається (причому вже і зараз, під час текстотворення) і водночас підпорядковується чітким системним закономірностям. У відгуках про курс здобувачі-філологи відзначають його очевидну практичну цінність, зокрема очікують, що системна робота над аналізом художнього тексту стане потужним стимулом мовного, емоційного виховання майбутніх учнів, передусім вдосконалюватиме мовно-мовленнєві компетентності, сприятиме розвитку асоціативно-образного та логічного мислення, допоможе спостерігати за реалізацією в художньому мовленні образотворчих можливостей різних одиниць і різноманітних явищ української мови тощо.

Отже, правильно організована робота з лінгвістичного аналізу художнього тексту сприяє більш глибокому проникненню у його зміст, розвиває лінгвістичні, комунікативні, творчі здібності здобувачів освіти. Навчальний курс «Лінгвоаналіз художнього тексту» у програмі підготовки майбутніх учителів / викладачів-філологів дозволяє систематизувати відомості мовознавчих і літературознавчих дисциплін, оволодіти інструментарієм аналізу феноменів словесної творчості, загалом сприяє формуванню інтегральних, загальних і професійних компетентностей, передусім — аналізувати й вирішувати проблеми, які виникають у професійних і життєвих ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Бойко М. М., Петришина О. І. Активізація пізнавальної діяльності студентів засобами інтерактивних технологій під час вивчення курсу «Лінгвістичний аналіз художнього тексту». *Шляхи удосконалення навчального процесу в контексті інноваційних змін у системі вищої освіти : матеріали регіонального науково-практичного семінару, 25-26 трав. 2011 р. / за заг. ред. Г. В. Терещука. 2011. С. 50-56.*
2. Голуб Н. Компетентнісно орієнтоване навчання української мови учнів ліцею: проблеми і перспективи. *Концептуальні засади компетентнісного навчання української мови : збірник матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, 15 березня 2019 року. Наукове електронне видання. С. 4-6. URL : http://undip.org.ua/upload/iblock/5d1/tezy_kruglyy_stil.pdf*

3. Горошкіна О. Мета і завдання компетентнісно орієнтованої методики навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту. *Концептуальні засади компетентнісного навчання української мови* : збірник матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, 15 березня 2019 року. Наукове електронне видання. С. 24–27. URL : http://undip.org.ua/upload/iblock/5d1/tezy_kruglyy_stil.pdf
4. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. 496 с.
5. Мельничайко В., Пентилюк М., Рожило Л. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. Київ : Рад. школа, 1982. 216 с.
6. Пентилюк М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. *Українська мова і література в школі*. 2010. № 2. С. 2–5.
7. Пентилюк М. Текстоцентричний аспект формування риторичних умінь і навичок учнів. *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики* : збірник статей. Київ : Ленвіт, 2011. С. 96–108.
8. Рускуліс Л. Роль текстоцентричного підходу у процесі підготовки вчителя української мови. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць. Херсон, 2013. Вип. 63. С. 317–323.
9. Теорія і практика лінгвістичного аналізу художнього тексту. Тернопіль : Лілея, 1997. 172 с.
10. Bloom B. S. (ed). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook 1: Cognitive Domain*. N. Y., David McKey Co. Printed in the United States of America. Ann Arbor, Michigan: Edwards Brothers, 1956. 207 p.